

نقش داوطلبانه در موافقتنامه

ژنو

(۶)

امیر فیض - حقوقدان

میدانم که عنوان این تحریر کمی ثقیل است ولی شیطنت عجیبی که در آن خوابیده نارسائی آن عنوان را ممکن است پوشش معذرت خواهی دهد.

نقش داوطلب بودن ایران

در موافقت نامه ژنو (منتشر شده از سوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی در فصل (عناصر گام اول) آمده است که ایران اقدامات زیر را داوطلبانه انجام میدهد و بعد تمام مواردی که در موافقتنامه ژنو در تعهد ایران قرار گرفته را احصاء کرده است، و در آخر عبارت <ایران اقدامات زیر را داوطلبانه انجام میدهد> این قید را آورده است که <ایران حق برگشت پذیر را نخواهد داشت>.

حاشیه - در متن توافقنامه ای که کاخ سفید منتشر کرده بجای عبارت <ایران اقدامات زیر را داوطلبانه انجام میدهد> نوشته شده <ایران متعهد است>. (پایان حاشیه)

آثار حقوقی داوطلبانه

خدمت داوطلبانه به موردی اطلاق میشود که کسی به میل خود وبدون انتظار عوض، خدمتی به کسی میکند و چون بدون عوض است ایجاد تعهد نمیکند ونتیجه اینکه هر زمان که خواست خدمت خود را منقطع میکند.

سابقه داوطلبی جمهوری اسلامی

در نوامبر سال ۲۰۰۴ در پاریس موافقت نامه ای بین کشورهای آلمان و فرانسه وانگلیس با جمهوری اسلامی منعقد شد که بموجب آن جمهوری اسلامی داوطلبانه وبمنظور اعتماد سازی وحسن نیت خود و نه بعنوان یک تعهد قانونی (عبارت از متن است) پذیرفت که کلیه فعالیت مربوط به غنی سازی اورانیوم و سانتریفیوژ و فعالیت های هسته ای را متوقف کند و در عوض اتحادیه اروپا سعی در پذیرفتن ایران در سازمان تجارت جهانی کند و مانع ارسال پرونده هسته ای ایران به شورای امنیت گردد.

پس از توافق پاریس که در زمان خاتمی وزیر نظر شیخ حسن روحانی صورت گرفت ایران رسماً اعلام کرد که تعلیق داوطلبانه غنی سازی اورانیوم راپایان داده ومتعاقباً با فک پلمب ها وجلوگیری فعالیت بازرسان آژانس اتمی فعالیت هسته ای خود را شروع کرد.

نظریه اینکه اقدام جمهوری اسلامی عنوان داوطلبانه داشت جمهوری اسلامی با واکنش کشورهای طرف قرارداد پاریس مواجه نشد.

زیرا همانطور که ثابت است عمل داوطلبانه ایجاد تعهد برای داوطلب (بغیر از داوطلب استخدام) نمیکند.

جمهوری اسلامی در موافقتنامه ژنو همان نیرنگ موافقتنامه پاریس را بکاربرد یعنی تعهدات خودش را عنوان داوطلبانه داد که این عنوان متوجه دو مقصد است یکی اینکه هر زمان که جمهوری اسلامی بخواهد میتواند تعهداتش را متوقف و عنوان رجوع از داوطلبی را بدهد دوم اینکه نشانی از حسن نیت و اعتماد به طرف موافقتنامه است، درست همان بارزه ای که در قرارداد سال ۲۰۰۴ پاریس منظور جمهوری اسلامی بود.

ولی نیرنگ مورد نظر جمهوری اسلامی در ژنو جا نیفتاد و ۵+۱ با اضافه کردن قید (بدون حق بازگشت برای جمهوری اسلامی) عملاً و در ماهیت حقوقی، جمهوری اسلامی را از موقعیت تصویری داوطلبی به یک متعهد تمام عیار تبدیل ساخت.

نقش داوطلب بودن ۵+۱ در موافقت نامه ژنو

در موافقت نامه ژنو (نسخه وزارت خارجه جمهوری اسلامی) از تعهدات ۵+۱ با عنوان داوطلبانه یاد شده ولی مهم اینجاست که ذکر و قید (بدون حق بازگشت) برای ۵+۱ نشده است و در کلامی دیگر رکن اصلی داوطلبی که توقف عمل داوطلبانه است برای ۵+۱ محفوظ مانده است.

یعنی به سابقه موافقت نامه سال ۲۰۰۴ که جمهوری اسلامی به اعتبار همین داوطلبانه بودن در توقف فعالیت های اتمی این حق را اعمال کرد که عمل داوطلبانه خود را متوقف سازد، ۵+۱ هم میتواند هر زمان که بخواهد حتی مذاکرات را متوقف و تحریم های بدل شده و یا تعلیق شده را به جای اول برگرداند.

توضیح بیشتر

در یک موضوع مشترک (قرارداد ژنو) داوطلبانه بودن جمهوری اسلامی بدون حق بازگشت است ولی داوطلبانه بودن ۵+۱ با حق بازگشت از داوطلبی از انجام اموری است که اجرای آن در تعهد ۵+۱ است و در نهایت این حق بازگشت، ۵+۱ را با این حق مجهز ساخته که بدون نیاز به بهانه و یا اعلام علت از ادامه مذاکرات و تعلیق تحریم ها و مسائل تابعه با فعالیت هسته ای ایران عقب نشینی کند یعنی درست از همان رویه ایران در سال ۲۰۰۴ بهره مند شود و باز به کلامی دیگر حق یکطرفه مزبور، آمریکا را بی نیاز به انجام تعهدات نیم بندی ساخته که بظاهر در موافقت نامه ژنو حالت معیار یافته است.

امید وارم که این تحریر توانسته باشد حساسیت ترفندی که در قرارداد ۲۰۰۴، جمهوری اسلامی به اتحادیه اروپا زد و بدلی را که ۵+۱ در موافقت نامه ژنو به جمهوری اسلامی زد روشن کرده و دست بستگی ایران و آزادی عمل و تصمیم ۵+۱ را در مورد موافقتنامه ژنو آشکار ساخته باشد.

نقش نمایندگان جمهوری اسلامی در اعلام داوطلبانه بودن جمهوری اسلامی

بطوریکه اسناد و شواهد امر نشان می‌دهد آقایان ظریف و عراقچی بنمایندگی از سوی دولت جمهوری اسلامی برای مذاکره با ۱+۵ به ژنو اعزام شده اند.

نمایندگی برای مذاکره، دقیقاً در محور دلال معاملات نقش حقوقی دارد یعنی نه حق معامله دارد و نه حق بذل و بخشش و یا بنمایندگی از موکل، حق اتخاذ تصمیم چه داوطلبانه و یا غیر داوطلبانه، و وظیفه نماینده کشور برای مذاکره با خارجیان گزارش از مذاکرات به دولت و مجلس است.

عمل داوطلبانه واجد دو شرط است یکی اینکه عمل داوطلب، قانونی و مشروع باشد، دوم اینکه اگر عمل داوطلب متضمن مال و یا منافع است، آن مال و منافع متعلق به خود داوطلب باشد (در حقوق اسلامی هم

فصل قربت الی الله این شرایط منظور شده است).

آقایان ظریف و عراقچی نه نمایندگی دولت (همراه مصوبه و اجازه مجلس) را داشته که ایران را داوطلب توقف فعالیت های هسته ای بنمایند آنهم بدون بازگشت، و نه عمل آنان قانونی و مشروع بوده است زیرا هم از حد نمایندگی آنان خارج و هم تصمیم قانونی همراه آن نبوده است.